

DISCOVERING
EUROPEAN
NEIGHBOURS IN
THE 3RD
AGE

Упознајмо европске суседе у трећем добу!

Лука Филиповски

“Бог је створио човека, али човек је створио Бога”

Интервју са Луком Филиповски је одржан у његовом стану, на каучу његове дневне собе, у Београду. Лука има 92 године и већ је 37 година у пензији. Пензионисани је пуковник, и неvezано од његових година, врло активан што бих уско повезала са његовим занимањем. Зајапурен у лицу и врло расположен за разговор. Чинило ми се као да једва чека да прође причом кроз свој живот још који пут. Иако је врло лако покренуо разговор, није лако пристао на интервју. Мислећи да ће цела екипа доћи да га снима, није се осетио лагодно да прича о себи и свом животу пред великим бројем људи. Када му је појашњено како ће цео интервју изгледати, пристао је са задршком рекавши да ће јавити накнадно да ли има времена.

Када сам дошла у стан, и када смо се опустили уз кафу, моја потпитања су била минимална. Лука је углавном сам причао, повезано и врло хронолошки описивао своје најбитније животне моменте са врло прецизним детаљима, именима људи и датумима. Његова меморија је импресивна.

Лука је рођен 1928. године у селу Нићифорово у Македонији. У селу је живео са својом породицом који су чинили отац, мајка, очев деда и њих осморо – шесторица синова и две кћерке. Лука је треће дете по реду. Добио је име по деди са којим су живели, и он је спавао са дедом. Живели су јако скромно, хлеб им је био попут десерта. Бавили су се само пољопривредом.

Завршио је основну школу (4 године), током које је радио и кућне послове (око њиве, животиња). Најстарији брат му је био војно лице и није био у селу са њима, јер је био

старији, а друго дете је било женско па је највише помагала мајци. Он, као треће дете, је највише помагао оцу. Док је био мали, током рата, Италијани су запалили њихово село (1943.г.) и цела породица се преселила у Гостивар где су сви живели у једној соби код пријатеља годину дана. Тамо је био до своје 15 године, када се сели скроз сам у Београд где уписује војну академију.

Највећу подршку током војне академије му даје братовљева жена Жамила, која му стално пише писма у којима наводи да не сме да одустане и да мора да истраје. У међувремену му брат гине (1945), и проглашавају га народним херојем у тадашњој Југославији. Његов споменик се може видети у Гостивару. Братовљева смрт их је све обележила, јер су га сви гледали са великим поштовањем.

При крају завршетка школовања, заправо војне академије, изашао је конкурс за пилоте у Панчеву. Иако није постао пилот због великих стомачних мучнина, ту упознаје своју будућу супругу Радинку. На једној од игранки, пришао јој је да плешу и од тада креће њихово дописивање, виђање и на крају и брак. Три године су били у вези, виђали су се углавном викендима. Начин на који описује први и последњи поглед своје супруге је јако емотиван и када прича о њој, растужује се. Заједно су провели 60 година, а она га је напустила пре 11 година. Од тада живи сам, кува себи и спрема, што је иначе радила Радинка. Иако је она кувала, он јој је увек помагао око судова и никада је није доживљавао као служавку, као већина тада. Имао је велико поштовање према њој и њеној породици и њена је увек била последња. Радинка је завршила средњу техничку школу и радила је годину дана док није затруднела. Имају двојицу синова и петоро унучића. Живели су прво у Панчеву, па у Пули годину дана због његовог премештаја. Затим су живели 13 година у Нишу, док се нису преселили у Београд (Земун). Из Земуна се селе, јер продају кућу у којој су живели са својим синовима и њиховим породицама, да би им поделили станове. Купују три стана и дају два својим синовима. Од тада живе њих двоје сами у близини Ташмајдан парка.

Због природе свог посла, Лука никада није био ван Југославије осим једног пута у Бечу. Тамо су отишли да посете Радинкиног брата. Иако он није смео да напушта земљу, његова жена је путовала са друштвом. Иначе су били врло активни, излазили су у позориште највише, у биоскоп и шетали су. Нису пропуштали ни зимовање ни летовање. С обзиром да је Лука био одвојен од своје породице (сви су живели у Македонији), није имао о коме да брине осим о жениним родитељима. И Лука и Радинка су врло водили рачуна о њеном оцу када је остао удовац и јако су се добро слагали. Такође су одлазили свако лето у Нићифорово и посећивали његову породицу.

За свој живот каже да је био диван, иако тежак, али да се то лако заборавља и да се памте само лепе ствари. Лука каже да није много размишљао о старости као млад. Када упоређује оно што је замишљао кад је био мали у селу, никада не би рекао да ће постати пуковник у Југословнеској народној армији. То види као велики успех, као и то што је себи обезбедио добру пензију са којом је потпуно задовољан и може добро да живи. Има наравно више времена него када је био млад, поготово од када му је умрла жена. Иако живи сам, не осећа се усамљено. Понекад је, каже, добро остати сам. Али, ако си здрав, што он и јесте.

Данас, његов дан почиње слично као и у војсци: умива се, брије и ради вежбе. Од његове петнаесте године, није прошао дан да није радио фискултуру. Након тога, одлази да купи себи за доручак и ручак, и Политику. Увек постави и за своју жену и попије чај за њу. Тада једе, прочита целе новине и гледа вести. Након ручка, ако је лепо време и добро се осећа, прошета се Ташом. Након тога, гледа телевизор или понекад старе слике. Понедељком и четвртком иде са сином на кафу, а викендом са унукама. Док је са млађим сином у сталном контакту, старији син га није посетио три године. Лука њега посети једном месечно.

Није му тешко да устаје из кревета, нити да проводи дане сам са собом. Највећа мотивација му је живот - читање Политике и да чује шта се збива у свету, највише преко вести. Занима га политика и јако је упућен у сва тренутна светска дешавања о којима неретко прича са сином на кафи.

Понекад се осећа дискриминисано јер људи гледају на старост као на нешто различито - одвајају старе од друштва и осећа се као да процењују да је неспособан, иако он није. Када иде на ВМА, лекари му се обично смеју ако жели преглед и говоре да њему не треба више ништа са толико година. Само му безобзирно препишу лекове. Мисли да је главна улога старијих да пренесу искуство, традицију и поштовање. Говори да нису сви старији излапели, да су јако су паметни, имају шта да кажу и да им треба то омогућити. Младима поручује да искористе сваку прилику коју имају. Да никада не престају да уче и да се труде у било чему што раде.

Интервју је трајао сат и по времена. Иако је био доста опширан, Лука је схватио суштину и није избегавао да одговори на питања. Био је јако директан, срамежљив и на моменте емотиван, углавном када је причао о својој жени. Мислим да је уживао да прича о свом животу у уживао је у идеји да некога занима то да чује. Разуме главни циљ пројекта и радује се ако може да допринесе. Ја сам лично научила кроз разговор да су људи оно што чини један живот и да се кроз познанства стварају приче. Да је живот онакав какав ти одлучиш да ће бити и на том сазнању сам јако захвална Луки, мом саговорнику.

У Београду, 2020.

Вана Филиповски